Kapittel 10:

Vekstkraftige regioner i polysentriske rom

Det er mange måter regioner kan vokse på. Når vi snakker om konkurransedyktige regioner, eller bare konkurranseregioner, legger vi underforstått en næringsøkonomisk logikk til grunn: Regioner er konkurransedyktige fordi næringslivet er det. Omvendt kan vi si at næringslivet er konkurransedyktig fordi det er visse trekk ved regionen som gjør det konkurransedyktig. Uansett har begrepet "regional vekstkraft" flere dimensjoner enn verdiskaping og sysselsetting, ikke minst representerer befolkningen selv en målestokk for regional utvikling. Målet for samfunnsutvikling er i siste instans velferd – og dermed befolkningsmessig vekst i regionene. Slik kan vi fortsette å legge til stadig flere dimensjoner i våre begreper om regional utvikling. Vi kan ut fra andre kriterier diskutere regionenes robusthet, deres tilgjengelighet og deres kompetansenivå. Regional vekstkraft er et sammensatt felt.

10.1 Konkurransedyktige regioner

Det første vi kan undersøke er sammenhengen mellom vår to hovedindikatorer: Vekst i sysselsetting og i befolkning. Forestillingen om konkurransedyktige regioner forutsetter at det er en grunnleggende årsaksrelasjon mellom verdiskaping og jobbskaping, og deretter befolkningsvekst. I figur 10.1 har vi stilt sammen resultatene på landbasis. De 89 ABS-regionene er fordelt med sysselsettingsvekst langs x-aksen og befolkningsvekst langs y-aksen.

Det framkommer da et bilde av en punktsverm som viser hvordan regionene kombinerer de to indikatorene: Gjennom denne punktsvermen har vi tegnet en såkalt regresjonslinje, som forenkler sammenhengen i punktsvermen til en strek. Denne streken er altså et uttrykk for graden av samvariasjon mellom de to indikatorene. Siden kurven stiger er sammenhengen slik at jo mer x vokser, desto mer vil også y vokse, generelt vil en vekst i sysselsettingen på 10 % gi en vekst i befolkningen på 4,1 %. Her kan vi også få samvariasjon med negative verdier, det vil si at når sysselsettingen går tilbake, vil også befolkningen gå tilbake.

Den perioden vi har undersøkt, 1990-2001/2002 har hatt en meget sterk vekst i sysselsettingen, hele 12,4 prosent. I den samme perioden har folketallet vokst med bare 7,2 prosent. Vi kan derfor ikke vente noen én-til-én sammenheng mellom de to størrelsene, men altså en noe mer moderat befolkningsvekst enn sysselsettingsvekst. Derfor må vi også vente at noen regioner ikke klarer å oppnå befolkningsvekst, selv om de kan vise til en svak sysselsettingsvekst.

I denne perioden er det én region mer enn noen andre som avviker på plussiden: Det er Ullensaker/Eidsvoll som har desiderts størst vekst både når det gjelder befolkning og sysselsetting, men som vi ser er jobbveksten fem ganger sterkere enn folketilveksten. Denne uproporsjonaliteten har å gjøre med det sjokket Øvre Romerike ble utsatt for med utbyggingen av flyplassen, og ikke minst åpningen av den i 1998. Fram til 9. september 2001 hadde vi sterk vekst i flytrafikken, og dermed en tilsvarende vekst i flyplasssysselsettingen. Vår periode gir altså en entydig vekst i antall jobber for Øvre-Romerike. Men boligmarkedene har ikke tilpasset seg like fort. Det er med de gode mulighetene til innpendling fra den øvrige Stor-Oslo regionen heller ingen umiddelbar grunn til å flytte for de som fått sine arbeidsplasser flyttet fra Fornebu til Gardermoen.

Slike linjer som vi har lagt inn i punktsvermen påvirkes alltid av ekstreme verdier, og i dette tilfellet har Ullensaker dratt kurven nedover. Uten Øvre Romerike ville kurven steget brattere og vist større sammenheng mellom sysselsetting og bosetting. Men vår mening med denne framstillingen er ikke å lage en lovmessighet om sammenhengen mellom endring i jobber og folketall, for den vil variere gjennom ulike historiske epoker og konjunkturer. Vår periode blir en blanding av en konjunkturbølgedal (bunn ca. 1993) og en konjunkturoppgang (topp ca. 2001). Sett i et historisk perspektiv, må vi tilbake til syttitallet for å finne en tilsvarende jobbframgang.

På syttitallet ledet fordelingen av de nye jobbene til spredning og konsolidering av befolkningen på lave sentralitetsnivåer. I denne perioden går befolkningsutviklingen mer i retning av byregionene, fordi den grunnleggende fordeling av nye jobber har samme tendens. Men det er store avvik rundt de kombinasjonene som regresjonslinjen representerer: Follo har en sysselsettingsvekst på over 25 prosent, og får en befolkningsutvikling som svarer til den på Øvre Romerike – 17,5 prosent. Arendal-regionen har også formidabel jobbskapingsevne med nesten 25 prosent, men her når ikke befolkningsveksten på 7 prosent en gang opp til det nasjonale gjennomsnittet.

Den regionen som ligger nærmest opp til det nasjonale gjennomsnittet er Lillehammer, med 12 prosent vekst i sysselsettingen, 6,2 prosent i befolkningen. Like foran seg har Lillehammer regioner som Jæren og Sandefjord/Larvik, like bak kommer Fredrikstad, Hadeland og Farsund/Lyngdal. En region som oppnår omtrent samme sysselsettingsvekst som disse regionene er Frøya-Hitra (11,4 prosent), men folketallet går tilbake med nesten fire prosent.

Hvis vi lagde en tenkt gjennomsnittsregion av de 89 regionene blir kombinasjonen av verdier litt lavere; 6,4 prosent og 2,3 prosent for henholdsvis jobbskaping og befolkning. Den regionen som her "treffer" best er Mo i Rana, riktignok med en befolkningsvekst på bare 1,5 prosent. Like foran seg har Rana Egersund, like bak kommer Brønnøysund. Men også i dette området er det noen regioner som faller igjennom når det gjelder befolkningsutviklingen. I Rjukan er det pen sysselsettingsvekst på 5,5 prosent, men like fullt går regionen (som bare består av Tinn) tilbake med 7,4 prosent. Selv ikke i Orkanger-regionen kan en sterk sysselsettingsvekst (8,4 prosent), forhindre at folketallet går tilbake (med 1,4 prosent). I nederste høyre felt i figur 10.1 får vi samlet de tilfellene som går tilbake i folketallet selv og sysselsettingen vokser. I tillegg til de nevnte eksemplene finner vi her Vesterålen, Røros, Sandnessjøen, Finnsnes, Harstad, Midt-Gudbrandsdalen, Kragerø, Valdres, Kristiansund, Setesdal og Namsos. Selv om sysselsettingsveksten også kunne vært bedre i disse regionene gitt de nasjonale tendensene, kan vi likevel si at de oppviser en mer fundamental svikt på bosettingssiden: Folk forlater dem selv om de skaper jobber, og ny innflytting kan ikke kompensere utflyttingen.

I den nederste klassen finner vi de mest kompakte tilfeller av svikt både i sysselsetting og befolkningstilvekst. Det dreier seg naturligvis om de klassiske primærnæringsregionene og fra bunnen må vi da regne med Vadsø, Andselv, Vest-Telemark, Tynset, Brekstad, Lofoten, Voss, Grong, Surnadal og Nordfjord. Noen er knyttet til landbruk, andre til fiske og noen til begge deler. Dette er svært sårbare regioner. De kan bli tungt rammet av, for eksempel, et nytt handelsregime for landbruksvarer, eller av ressurskriser i havet. Noen av regionene er regionale omstillingstilfeller fra industri til nye næringer. Opplagte eksempler på dette er Kirkenes, Odda, Høyanger, Narvik og Indre Sogn. Dette er regionsamfunn som i stor grad hviler på én pilar. Disse industrisamfunnene har alltid vært utsatte for svingninger i globale markeder, men møter nå en mer fundamental usikkerhetssituasjon skapt av nye globale tilbydere. Dette gjelder særlig Odda, Høyanger og Indre Sogn, men i tillegg kommer flere mindre ensidige industristeder som her gjemmes bort i større regioner. Endelig må vi konstatere at mange store bygdebyer er kommet i tilsvarende klasse med sårbarhet. Steinkjer er det mest ekstreme tilfellet, men i samme åndedrett kan vi nevne Hammerfest, Kongsvinger, Narvik

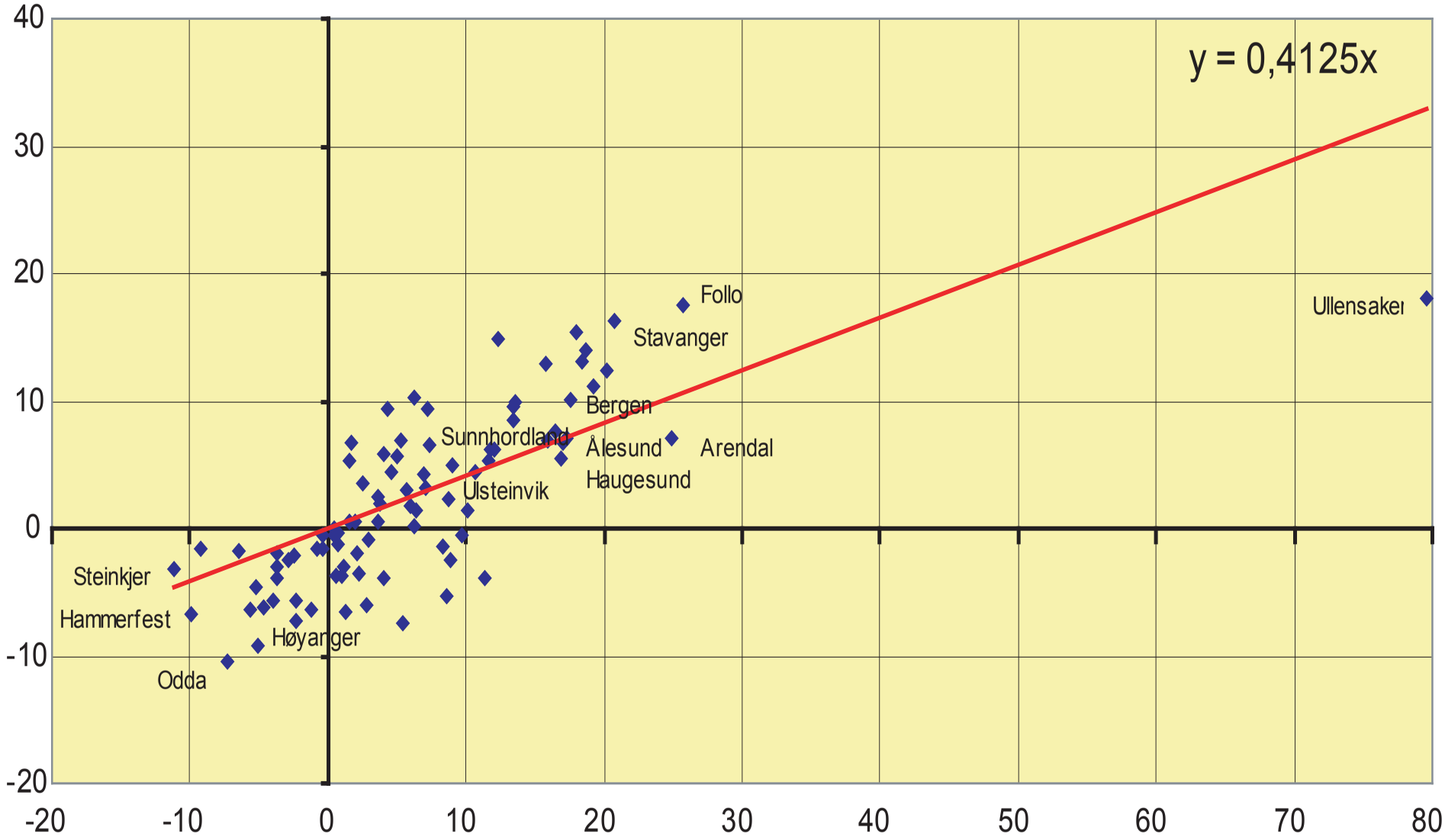

Figur 10.1: Sammenhengen mellom sysselsettingsvekst (1990-2001) og befolkningsvekst (1990-2002). Den inntegnede lineære regresjonslinjen har formelen Y = 0,4125X. De detaljerte verdiene er vist i vedlegg 10.1.

og Risør. De sviktes både av næringsliv og av folk flest, selv om de etter indikatorer på regional robusthet skulle komme bedre ut. Dessuten sviktes de ofte av staten gjennom omorganisering, ikke minst i forsvaret. Steinkjer og Andselv er særlig hardt rammet, men også Brekstad og flere regioner i Finnmark.

Den nye ideologien om konkurranseregioner har en tendens til å framheve det eksellente, de mest framtredende regionene – også i en internasjonal kontekst. Det er vel og bra, men det er grunn til å advare mot å gjøre disse til forbilder for alle regioner. Stort sett dreier det seg her om storbyer eller deres forstadsområder. I mange tilfeller dannes det også vekstakser som fanger opp tilveksten gjennom en periode. Oslo-Lillestrøm-Ullensaker er en opplagt slik akse i vår undersøkte periode. Men det er ikke mange regioner som kan gjøre denne vekstaksen etter hva angår infrastrukturell begunstigelse. De må derfor få lov til å være en klasse for seg. Det samme kan vi si om Arendal, Kristiansand, Stavanger, Haugesund og Bergen, som på forskjellig vis spiller en rolle i vårt maritime kompleks; dels shipping og båtbygging; dels olje og gass og bygging av oljeinnstallasjoner; dels fiske og oppdrett. Av gode grunner kan dette ikke være noe forbilde for småbyregioner i Innlandet. Likevel har småbyene mye å lære av de større byene når de skal forsøke å oppgradere seg, men det kan ikke skje ved å overføre stedsspesifikke ressurser – enten disse er fordelt av naturen selv (naturresurser) eller av samfunnet (bygde ressurser).

På samme måte vil større bygdebyer utvilsomt kunne lære noe av småbyer i sin oppgradering. Småbyene gir for dem et mer realistisk sammenligningsgrunnlag når det gjelder hvilke næringer som kan etableres i regionen, og når det gjelder bosettingspreferanser står de omtrent likt. Målsettingen i mange slike regioner er ikke å oppnå høy vekst, men å snu minustall til plusstall. De bør derfor velge seg referanseregioner i sin egen klasse – eller like over for å ha noe å strekke seg til. Det typisk norske er ikke Oslo med forsteder, men småbyer som Lillehammer eller bygdebyer som Farsund.

10.2 Flerdimensjonal regional utvikling

I den løpende debatten reduserer vi ofte den regionale utviklingen til én faktor, for eksempel befolkning eller sysselsetting, som vi har sett på foran. Hensikten med dette arbeidet har imidlertid vært å finne flere indikatorer hentet fra andre dimensjoner.

Et hovedgrep har vært å gi mer innhold til begrepet *robuste regioner*. Hensikten har i siste instans vært å gi veiledning til en regionalpolitikk som vil utvikle doktriner om hva slags struktur som er ønskelig. På femti- og sekstitallet var styrking av vekstsentra en slik doktrine, men den forfalt på åttitallet. Om det fins en underliggende doktrine i dagens politikk går den mer i retning av byene og kanskje storbyene, men den er i alle fall ikke særlig eksplisitt. Om vi skal ha en slik doktrine er naturligvis et politisk spørsmål. Finland har gjort et tilsynelatende vellykket forsøk på å integrere vekstpolitikk med regionalpolitikk i sitt utviklingsprogram for funksjonelle byregioner. Om Norge vil gå den samme veien kreves mer grunnleggende analyser av regionstrukturen også her til lands.

Effektutvalget undersøkte den regionale betydningen av et tyvetalls offentlige sektorer. Utvalget bekreftet troen på at det er mulig å oppnå en bedre regional utvikling gjennom sektorene. Slik sett er det behov for å lage flere og mer nyanserende analyser av ulike sektorers geografi, også med tanke på å identifisere felter der de kan yte større bidrag til en stor regionalpolitikk. Vi har i denne utredningen bare lagt vekt på to slike politikkområder: Infrastruktur og samferdsel; forskning og utdanning. Vi er bestyrket i troen på at de begge spiller en avgjørende rolle for den regionale utviklingen.

Infrastrukturene for samferdsel danner et avgjørende vilkår for hvor konkurransedyktige regionene er, og her behøver vi ikke å reservere begrepet konkurransekraft bare til næringslivet. Også befolkningen vil føle seg hemmet i en region med dårlig tilgjengelighet, blant annet fordi servicetilgangen vil svekkes. Omvendt fører forbedrede infrastrukturer til forsterket regional integrasjon, og dermed bedres tilgangen til både

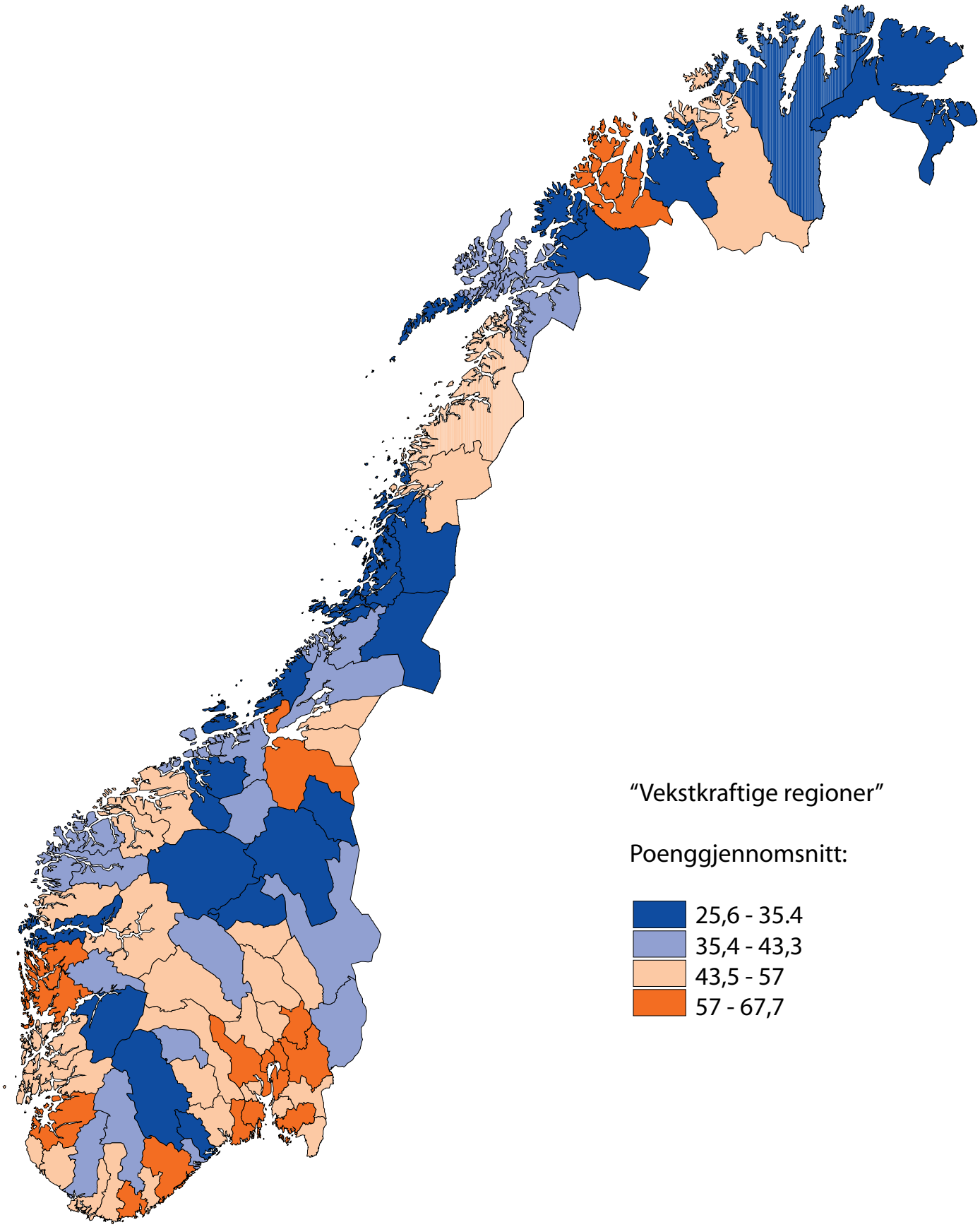

Figur 10.2 Norges vekstkraftige regioner. De detaljerte verdiene er vist i vedlegg 10.2

jobber og service. Kollektiv samferdsel kan også i sterke funksjonelle regioner utføre en stor del av persontransportarbeidet, og dermed redusere privat bilbruk og forurensninger. Men infrastrukturinvesteringene kan ikke klattes ut over hele vår vidstrakte geografi utelukkende ut fra ønsket om å skape vekst i svake regioner. Infrastrukturene er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig betingelse til å skape vekst.

Norsk regionalpolitikk har alltid vært næringsorientert på virkemiddelsiden, og er i dag mer verdiskapingsorientert enn noensinne. Virkemidlene for regional næringsutvikling har stor relativ betydning i en tid da næringspolitikk ellers er redusert til det minimale. Sett i et lengre perspektiv er det grunnleggende paradigmet at vekst skjer gjennom innovasjon og at innovasjonsprosessene får styrke gjennom kunnskapsakkumulasjon. Næringsmessig fornyelse er derfor på lang sikt avhengig av de investeringer vi i dag gjør i forskning og utvikling. Den kunnskapsmessige infrastrukturen er derfor et sektorpolitisk område av fremste betydning for den regionale utvikling. Likevel savner vi en klarere regionalisering på dette feltet, til tross for at regionene sitter med betydelige ressurser i form av statlige høyskoler.

Vi har derfor utviklet indikatorer for fysiske og kunnskapsmessige ressurser, i tillegg til de tre grunnleggende: Regional struktur, befolkning og næringsliv. Vi er altså et stykke på vei mot et *flerdimensjonalt* indikatorsett. Siden hver av disse indikatorene er bygd opp rundt ti delindikatorer, har vi alt 50 indikatorer for regional vekstkraft.

Sammenligner vi de foregående oppsummeringene finner vi at regionene sjelden er god på alt. Selv de mest suksessrike svikter på noen felter, og trekker den gjennomsnittlige prestasjonen ned. Vi skal her til slutt lage en oppsummering på tvers av de fem områdene, som altså i alt oppsummerer femti indikatorer. Resultatet er vist i figur 10.2.

Verken lista over de mest og de mindre vekstkraftige regionene (se vedlegg 10.1) innholder overraskelser. Den høyest rangerte regionen er Kristiansand, den lavest rangert er Odda. For øvrig lar vi figuren og tallene tale for seg som et endelig resultat av vår utprøving av regionale indikatorer. Denne samleindeksen kan tjene som et generelt bilde av hvilke regioner som er sterke og vekstkraftige, og hvilke som er det i mindre grad. Vil man finne ut på hvilke felter regionene har sine styrker og svakheter må man undersøke de fem indikatorene som ligger bak. Eventuelt kan man gå tilbake til de ti delindikatorene som er basisen for de fem hovedindikatorene.

Har slike indikatorer mening? Hvis slike indikatorer utarbeides regelmessig kan de tjene som *benchmarking* av regionene, altsa gi et bilde av hvordan regionene presterer i forhold til de beste. I tillegg kan de være et redskap til å diagnostisere innen hvilke felter tiltak vil bedre de regionale prestasjonene. Vi har her prøvd ut mange indikatorer fordi prosjektet hadde et element av metodeutvikling i seg. Det kan generelt være behov for et enklere sett av nøkkelindikatorer med færre delindikatorer, for eksempel slik det nå lages for forskning og utdanning (NorgesForskningsråd 2004). Dermed kan det gjøres hyppigere undersøkelser av regionens prestasjoner.

Vi har i stor grad holdt oss til et strukturelt perspektiv, og da kan et langsiktig perspektiv på 10-12 år få fram klare endringer. Et kortere perspektiv på 2-4 år kan få fram mer aktuelle trender. Uansett er det viktig å skille slike analyser av regionale strukturendringer fra mer hyperaktuelle trendanalyser som prøver å ta pulsen på regionene i øyeblikket. Eksempler på slike beskriver årlige endringer i befolkning, sysselsetting m.v., eller konjunkturbarometre som viser utviklingen kvartalsvis. Vi har ikke gjort noe forsøk på å dekke dette aktualitetsperspektivet med våre indikatorer, men slike barometre kan naturligvis kombineres med den typen strukturindikatorer vi har brukt.

10.3 Regioner i polysentriske rom

Regionale indikatorer kan framfor alt brukes til å beskrive regionale forskjeller som kan gi opphav til mer regiontilpasset politikk. Vi kan her både forstå regional politikk som et felt for regionene, i dag fylkene, og et felt for statlige myndigheter (KRD, Innovasjon Norge, SIVA). Regionale indikatorer kan for regionale myndigheter være et redskap for å identifisere særtrekk, for nasjonale organ kan det være en måte å tilpasse virkemiddelbruk til den faktiske situasjonen i regionen.

Dette er et idealisert samspill som i beste fall kan skape den formen for differensiert regionalpolitikk som tar utgangspunkt i regionale ulikheter. Men i praksis kan man knapt forvente at riksmyndighetene klarer å differensiere mellom det være seg 89 ABS regioner, 161 LA-regioner eller andre inndelinger på tilsvarende nivå. I praksis er det nærliggende å tenke seg at regional politikk blir differensiert i forhold til grupper av regioner – typer – eller et mer grovmasket regionalt nivå, for eksempel det vi kan kalle landsdeler. Gjennom den første tilnærmingen er det mulig å identifisere hvilke navngitte storbyregioner, småbyregioner bygdebyregioner osv. som i sterkest grad påkaller tiltak. Med den andre tilnærmingen kan man trekke sammen grupper av ABS-regioner som preges av samme type regionale problemstillinger, for eksempel fiskeriregioner i Nord-Norge eller ensidige industristeder på Vestlandet.

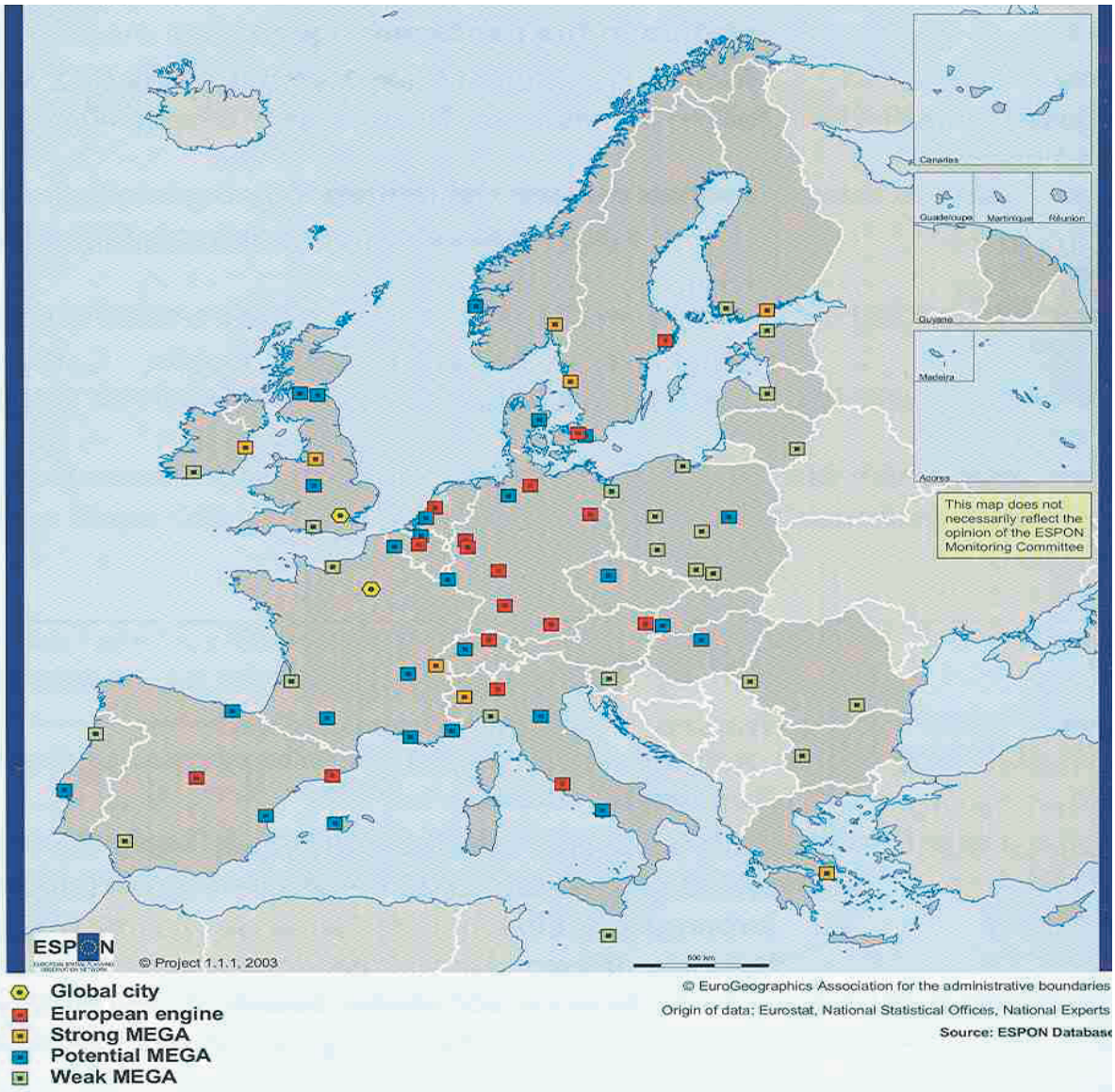

Figur 10.3 Potensielle avlastningsbyer i EU-

Det ligger i det nye vekstregimet en sterk tro på at kunnskapsinstitusjoner skal utløse økonomisk vekst. Hvis dette regimet skal være regionalt troverdig må det desentraliseres til et visst nivå. Ser vi etterkrigstiden i som en enhet har det her vært en klar tendens mot større spredning. Høyskolene har tatt over hovedtyngden av høyere utdanning, riktignok på lavere gradsnivå. Skolene er spredt til mange regioner, og er styrket gjennom økende engasjement innen forskning. Det er denne kunnskapsmessige infrastrukturen som må bygges videre om også regionene skal være deltakere i den kunnskapsbaserte veksten. En åpenbar mulighet er å oppgradere flere høyskoler til universitet med forskerutdanning og sterkere forskning, en prosess som allerede er på gang etter kvalitetsreformen.

Det vi her snakker om er institusjoner som hittil er forbeholdt storbyer (eller deres nære omland). Om man ønsker kunnskapsinstitusjoner i alle landsdeler blir dette altså et spørsmål om hvor mange storbyer Norge kan vise fram. Dette er et spørsmål som går til kjernen av den graden av polysentrisk utvikling vi kan forvente i det norske bosettingssystemet. Dette er en problemstilling vi introduserte i kapittel 2.

I et europeisk perspektiv har EU frambrakt et såkalt planperspektiv for hvordan unionen skal avlaste "det europeiske pentagon" med et antall avlastningssentra. I figur 1.9 på side 12 viste vi denne opphopingen av *Functional Urban Regions* (FUR) i sentral-Europa. I ESPON-programmet har man også konkretisert hvilke byregioner som har avlastingspotensiale i forhold til opphopingen av bykonsentrasjoner. Det identifiseres en hovedklasse av *Metropolitan European Growth Areas* (MEGA), og på dette kartet blir Norge representert med Oslo og Bergen. De to byregionene karakteriseres som henholdsvis *strong* og *potential* MEGAs. Det konkrete målet for EU er å styrke store byregioner utenfor den europeiske Pentagon, og på dette kartet blir Oslo-regionen som "strong MEGA" ett av mange bidragsytere til en europeisk polysentrisk utvikling (2003). Dette europeiske perspektivet svarer godt til det norske, nemlig at det bare er en byregion i Norge som er stor nok til å bli med i en klasse "Europeiske byer" eller til og med "Globale byer". Det vil altså være en sentral del av regionalpolitikken å hjelpe Oslo til å fylle denne rollen.

Det betyr ikke grønt lys for en uhemmet sentralisering til Oslo, for Oslo må bygge sin globale konkurransekraft på egne fortrinn – ikke statlige reguleringer. I andre hånd må også Oslo dele makt med andre landsdeler og deres sentra. Ikke minst er det viktig å tenke igjennom hvilken basis regionhovedstedene trenger for å bli tunge kunnskapssentra – for eksempel små regionuniversiteter. Her reises mao. spørsmålet om hvor polysentrisk Norge kan bli.

Norge har ni storbyer over 50 000 innbyggere, altså det vi definerer som storbyer i Norge etter et enhetlig kriterium. I Storbymeldinga er det bare Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim, Kristiansand og Tromsø som er utpekte storbyer, mens Fredrikstad-Sarpsborg, Drammen og Skien-Porsgrunn ikke er tatt med. Ser vi dette byhierarkiet i forhold til våre landsdeler (figur 3.10 på side 39) har seks av de sju regionene storbyer som sentra, Østviken, Vestviken og Vestlandet har faktisk to storbyer. Fem av disse ni storbyene har i dag universitet, og det er ventet at Agderuniversitetet i Kristiansand og Arendal/Grimstad blir det sjette. To av regionene er uten universitet, Vestviken og Innlandet, og Innlandet har ikke en gang en storby.

Av denne situasjonsbeskrivelsen kan man utlede flere muligheter. Den første er at Norge ikke har sju landsdeler men fem, og disse svarer til de områdene som har landsdelssamarbeidene på interfylkeskommunal basis. Innlandet og Vestviken tilhører en større region Østlandet. Det blir i så fall svært viktig å iverksette ideen om polysentrisk utvikling i denne landsdelen, som landsdelssamarbeidet alt har vedtatt. Universitetet i Oslo og andre vitenskapelige høyskoler må da se seg som edderkoppene i et spindelvev av høyskoler i de mindre byene. Det stiller store krav til Oslos vilje og evne til å prioritere kunnskapsfelt som er viktig i Innladet, Vestviken og Østviken.

Et annet perspektiv er at også disse landsdelene utvikler sine storbyer med tilhøren-

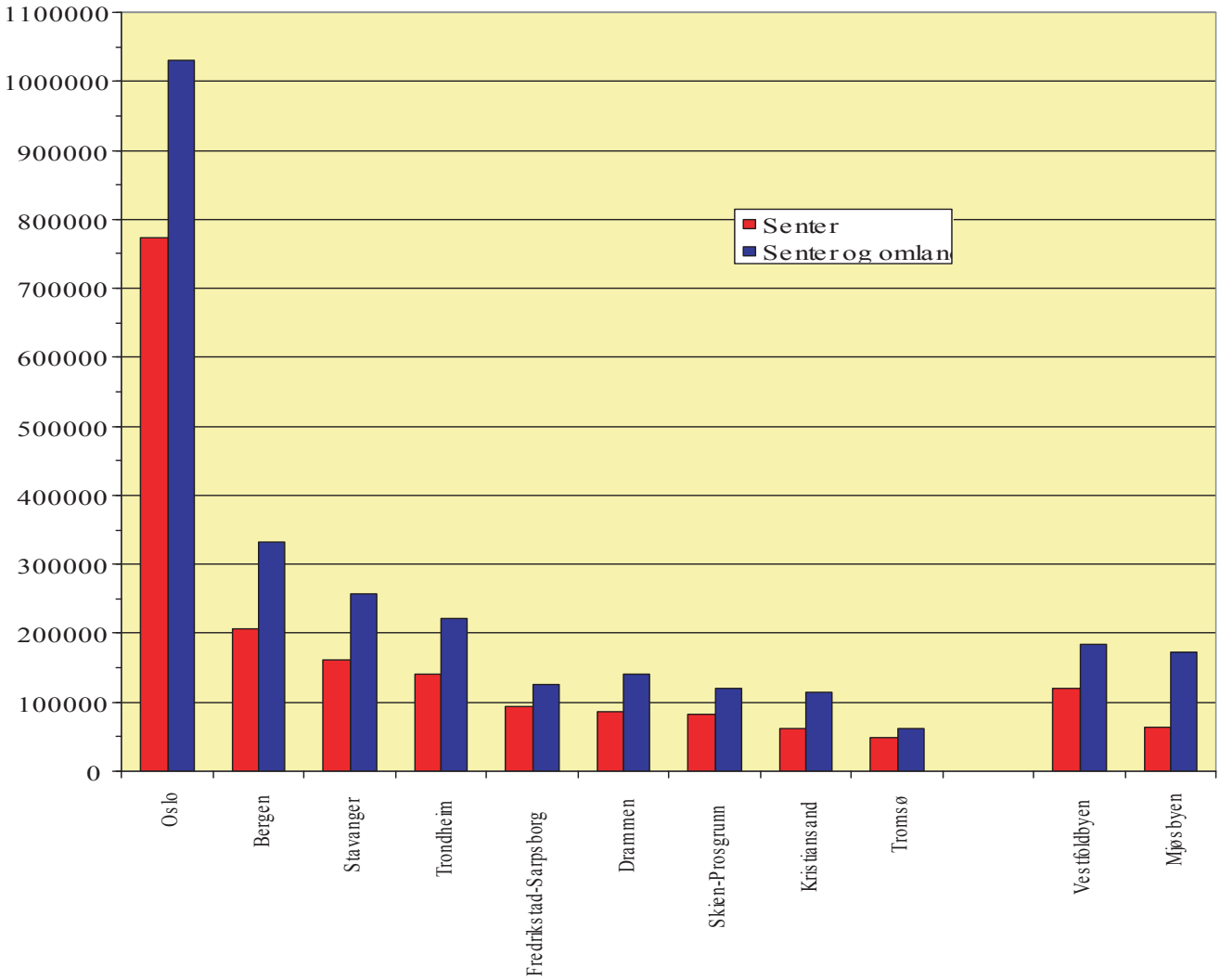

Figur 10.3 Norges storbyer 2002. Storbysenter (SSB tettstedsstatistikk) og storbysenter med omland (NIBRs LA-regioner, 2002).

de universitetsressurser, men det må rimeligvis være storbyer av en annen type enn de vi kjenner. Også her tilbyr ESDP en terminologi som kan være interessant. I tillegg til Functional Urban Regions (FUR) kan det identifiseres en gruppe Polycentric Urban Regions (PUR). Slike PUR skiller seg fra "tvillingbyer" (som Skien/Porsgrunn og Sarpsborg/Fredrikstad), som bokstavelig talt har vokst sammen. Internasjonalt finner vi også "trippelbyer". Over tid vil slike sammenvokste byer reelt bli én by, og dermed få en storbytyngde som gir dem vekstkraft. De såkalte polysentriske regionene preges av at byene ikke har vokst sammen som bykonsentrasjoner, men der arbeids- og servicemarkedene i stigende grad er overlappende. I ESDP-terminologien blir slike PUR noen ganger referert til som *byklynger* (urban clusters)

Disse byklyngene eller PUR har fanget stigende interesse i den internasjonale regionallitteraturen. Innen arkitektur og planfag blir dette oppfattet som en ny type storby, innenfor regionaløkonomi blir dette forstått som en måte å forøke sin urbane tyngde uten egentlig å vokse. Vi kan snakke om en "lånt størrelse" (Parr 2004). Gjennom bevisst samvirke kan en trillingbyregion utløse et befolkningsunderlagt som gir den mer avanserte tjenester, eller byen kan utvikle spesialiserte produksjonsmiljøer. *Mjøsbyen* er et eksempel på en slik trillingbyregion. Uten samspillet mellom de tre byene hadde de neppe blitt tildelt olympiske vinterleker i 1994. Vi har derfor tegnet dette inn som en alternativ storby i figur 10.3.

Nå er dette slett ikke det eneste tilfellet av PUR i Norge. I figuren har vi også tegnet

tilsvarende byklynge – en Vestfoldby – bestående av Horten, Tønsberg, Sandefjord og Larvik I en region som Østviken kan det altså være en overflod av urbane ressurser og disse kan brukes til å oppgradere byene – for eksempel utvikle et universitet. Dette gir også nye perspektiver på Norges regionalsiering. Hvis Mørebyen utvikler sitt univeristet og Bodø tilsvarende, kan både Vestlandet og Nord-Norge deles oppå i mindre landsdeler.

Polysentrisk byutvikling er et interessant perspektiv for utviklingen helt ned i den enkelte region. Men det skal ikke gjøres til en generell oppskrift på løsning på alle regionale problemer. Som det påpekes i den internasjonale litteraturen fins det oplagte suksesser som inngår i repertoaret av globale vinnerregioner. Et av de mest kjente eksemplene er ”Forskningstriangelet ” i Nord Carolina, der byene heter Raleigh, Chapel Hill og Durham (se for eksempel Nilsson 1998). Men det fins også prosjekter med flerkjernebyer som ikke har innfridd, og foreløpig må vel ”Ørestaden” (København, Malmø Helsingborg) settes i denne klassen. Enhver rapport fra forskerhold må avsluttes med at her trengs det mer forskning. På dette feltet er det viktig at Norge henger seg på den pågående forskningen – i EU-regi gjennom ESPON – og i egen regi.

Vi kan ikke vente at de regionalpolitiske sentralmyndighetene skal gripe direkte inn med en politikk tilpasset den enkelte region. Men skal vi få en mer helhetlig regionalpolitikk med bypolitikk og distriktspolitikk må vi etterspørre en regionalpolitisk doktrine som angir noen hovedtrekk i våre overordnede urbane og regionale struktur.

Referanser til kapittel 10:

(2003): ESPON in progress. Preliminary results by autumn 2003.

Nilsson, J. E. (1998): *Blomstrande näringsliv.* Stockholm, Kungl. Ingeniørveteskapsakademien.

NorgesForskningsråd. (2004): Det norske forsknings- og innovasjonssytemet - statistikk og indikatorer 2003, Oslo, Norges Forskningsråd.

Parr, J. B. (2004): The Polycentric Urban Region: A Closer Inspection. *Regional Studies,*38, side 231-240.